

Czynniki szkodliwe, niebezpieczne i uciążliwe w pracy biurowej

Tomasz A. Winiarczyk

zagadnienia

- czynniki szkodliwe
- czynniki niebezpieczne
- czynniki uciążliwe

Praca biurowa

- różnorodne zawody związane z pracą umysłową o różnym stopniu skomplikowania, od prostych rutynowych prac, nie wymagających dużego intelektualnego zaangażowania, do prac twórczych, o dużym stopniu odpowiedzialności

CZYNNIKI SZKODLIWE

- są to te czynniki występujące w pracy, które **mogą spowodować zatrucia a nawet śmierć**
- ich oddziaływanie na pracownika prowadzi lub może prowadzić do **powstania choroby zawodowej lub innego schorzenia związanego z wykonywaną pracą**

podział czynników szkodliwych

- ❑ czynniki szkodliwe **chemiczne** – substancje toksyczne, drażniące, uczulające, rakotwórcze, mutagenne, upośledzające funkcje rozrodcze; najczęściej występują w postaci pyłów, par, gazów i dymów, które przedostają się do organizmu głównie przez drogi oddechowe, w znacznie mniejszym stopniu przez usta i przewód pokarmowy, skórę (stanowią najliczniejszą grupę szkodliwości)
- ❑ czynniki szkodliwe **fizyczne** – niekorzystny mikroklimat (zimny i gorący) oraz hałas i drgania mechaniczne,
- ❑ czynniki szkodliwe **biologiczne** – bakterie, wirusy, grzyby, pasożyty
- ❑ czynniki **psychofizyczne** – obciążenia fizyczne (statyczne i dynamiczne) oraz obciążenia nerwowo-psychiczne (obciążenie umysłu, przeciążenie lub niedociążenie percepcyjne, obciążenie emocjonalne, stres)

obowiązek pracodawcy

- ❑ pracodawca zatrudniający pracowników w warunkach ekspozycji na czynniki szkodliwe dla zdrowia zobowiązany jest m.in. przeprowadzać na swój koszt badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia, rejestrować i przechowywać wyniki tych badań i pomiarów oraz udostępniać je pracownikom
- ❑ pracodawcy, u których występują czynniki szkodliwe, mają obowiązek przeprowadzać pomiary tych czynników z częstotliwością ustaloną w przepisach
- ❑ pracodawcy, u których występują czynniki szkodliwe, powinni również dokonać oceny narażenia pracowników na te czynniki i poinformować pracowników o poziomie stężenia, bądź natężenia występującego na stanowisku pracy.

Zagrożenie zdrowia czynnikami szkodliwymi

- ❑ stan środowiska pracy, który może doprowadzić do powstania choroby np. czynniki szkodliwe w stężeniu – natężeniu, przekraczającym najwyższe dopuszczalne wartości, tj.:
 - najwyższe dopuszczalne stężenie (NDS),
 - najwyższe dopuszczalne stężenie chwilowe (NDSCh),
 - najwyższe dopuszczalne stężenie pułapowe (NDSP),
 - najwyższe dopuszczalne natężenie fizycznego czynnika szkodliwego (NDN),określone w obowiązujących wykazach norm higienicznych

Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy

najwyższe dopuszczalne stężenie (NDS)

- ❑ wartość średnia ważona stężenia, którego oddziaływanie na pracownika w ciągu 8-godzinnego dobowego i przeciętnego tygodniowego wymiaru czasu pracy, określonego w ustawie z dnia 26 czerwca 1974r. – Kodeks pracy, przez okres jego aktywności zawodowej nie powinno spowodować ujemnych zmian w jego stanie zdrowia oraz wstanie zdrowia jego przyszłych pokoleń

najwyższe dopuszczalne stężenie chwilowe (NDSCh)

- wartość średnia stężenia, które nie powinno spowodować ujemnych zmian w stanie zdrowia pracownika, jeżeli występuje w środowisku pracy nie dłużej niż 15 minut i nie częściej niż 2 razy w czasie zmiany roboczej, w odstępie czasu nie krótszym niż 1 godzina

najwyższe dopuszczalne stężenie pułapowe (NDSP)

- wartość stężenia, która ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia pracownika nie może być w środowisku pracy przekroczona w żadnym momencie

najwyższe dopuszczalne natężenie fizycznego czynnika szkodliwego (NDN)

- poziomy ekspozycji odpowiednio do właściwości poszczególnych czynników, których oddziaływanie na pracownika w okresie jego aktywności zawodowej nie powinno spowodować ujemnych zmian w jego stanie zdrowia oraz w stanie zdrowia jego przyszłych pokoleń

CZYNNIKI NIEBEZPIECZNE

- są to te czynniki występujące w pracy, które **działają w sposób nagły i mogą spowodować uraz w związku z wypadkiem przy pracy**

przykłady czynników niebezpiecznych

- poruszające się maszyny i inne urządzenia (np. pojazdy),
- ruchome części maszyn i ich oprzyrządowania oraz poruszające się narzędzia (np. wszelkie typy obrabiarek),
- przemieszczające się wyroby, półwyroby, materiały i surowce;
- położenie stanowiska pracy na poziomie różnym od poziomu otoczenia;
- eksploatowane urządzenia do przetwarzania, magazynowania, przesyłania i rozdzielania energii i jej nośników (np. kotły parowe i grzewcze, silniki spalinowe, dieslowskie, sprężarki, kompresory, zbiorniki, pojemniki z gazem, aparaty próżniowe, przewody zasilające),
- spadające przedmioty (np. obłuzowane części maszyn, narzędzia, materiały, kamienie, odłamki skał),
- ostre wystające elementy: ostrza, ostre krawędzie, szorstkie powierzchnie,
- śliskie, nierówne powierzchnie,
- gorące lub zimne powierzchnie i substancje,
- substancje i materiały wybuchowe i łatwopalne,
- gorący lub zimny mikroklimat,
- prąd elektryczny,
- elektryczność statyczna,
- promieniowanie,
- hałas, wibracje, oświetlenie
- pyły przemysłowe,
- ograniczone wąskie przestrzenie, dojścia, przejścia.

<https://www.prawo.pl/kadry/czynniki-niebezpieczne-w-srodowisku-pracy,188913.html>

CZYNNIKI UCIAŹLIWE

- są to te czynniki występujące w pracy, które **mogą spowodować obniżenie sprawności fizycznej i psychicznej pracownika**
- jego oddziaływanie na pracownika **może być przyczyną złego samopoczucia lub nadmiernego zmęczenia**

czynniki uciążliwe

- nie stanowią zagrożenia dla zdrowia lub życia człowieka, lecz w istotny sposób przyczyniają się do obniżenia jego zdolności do wykonywania pracy lub innej działalności bądź wpływają na zmniejszenie wydajności

pracy w warunkach uciążliwych

- wielokrotnie pojawiający się w prawie pracy termin
- nigdzie nie zdefiniowany

główne czynniki uciążliwe

- prace monotypowe,
- mikroklimat umiarkowany,
- hałas infradźwiękowy,
- obciążenie psychiczne,
- obciążenie statyczne,
- oświetlenie,
- wysiłek fizyczny,
- praca na wysokości

Czynniki uciążliwe na stanowisku pracy

- czynnik stanowiący zagrożenie według zasad BHP należy zawsze rozpatrywać w kontekście wykonywanej pracy
- ten sam czynnik dla jednego pracownika będzie jedynie uciążliwy, ale dla innego będzie już czynnikiem szkodliwym bądź niebezpiecznym
 - nieodpowiednie oświetlenie przy pracy przy komputerze będzie pracownika męczyć (czynnik uciążliwy), ale jeśli pracownik pracuje przy maszynie tnącej, to nieodpowiednie oświetlenie może sprawić, że osoba zatrudniona nie zauważy tnącego elementu i obetnie sobie palec (czynnik niebezpieczny)

czynniki uciążliwe – praca biurowa

- czynniki uciążliwe dla zdrowia podczas pracy przy komputerze związane są z wymuszoną pozycją ciała
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe.**

WYKAZY

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2017 r. w sprawie wykazu prac uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet w ciąży i kobiet karmiących dziecko piersią
- Rozporządzeniu Rady Ministrów z 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac